nl EU 2016

EUROPESE UNIE
Comité van de Regio's

Het Europees Comité van de Regio's en het Nederlandse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie

Redactie:
Simone Goedings en Kim van Berlo (Vereniging van Nederlandse Gemeenten)

Auteurs:
Bas van den Barg: het artikel over de EU Urban Agenda (Vereniging van Nederlandse Gemeenten)

Trudy Admiraal:
het interview met dhr. Lamers en het dubbel-interview met dhr. Van Zanen en mw. Bijleveld – Schouten (www.redactieadmiraal.nl)

Femke Salverda:
het artikel over Europees recht en decentrale overheden (Kenniscentrum Europa decentraal)

Fotografie:
Met veel dank aan Bas van der Ree (Netherlands Film Commission) en Chris Koning (Vereniging van Nederlandse Gemeenten)

Inhoudsopgave

Voorwoord van de voorzitter van het Europees Comité van de Regio's *2*

Voorwoord van Ronald Plasterk, Minister van Binnenlandse Zaken van het Koninkrijk der Nederlanden *3*

Wat is het Europees Comité van de Regio's? *4*

Nederland voorzitter van de EU in 2016 *6*

Interviews met de voorzitter en de vicevoorzitter van de Nederlandse delegatie *8*

De Nederlandse delegatie naar het Europees Comité van de Regio's *12*

Op weg naar een echte EU urban agenda *16*

Dubbelinterview met de voorzitters van VNG en IPO *20*

Europees recht en decentrale overheden: Kenniscentrum Europa decentraal helpt! *24*

Agenda van bijeenkomsten in 2016 *26*

Contactgegevens *27*

Bekijk de webdocumentaire die is gemaakt naar aanleiding van deze brochure: interviews met de Nederlandse delegatie, nieuws en info over het Nederlandse voorzitterschap, het Forum over de Europese Agenda Stad en nog veel meer!
www.cor.europa.eu/euurbanagenda

Met veel dank aan de EU-adviseurs en communicatiemedewerkers van de leden en plaatsvervangende leden van de Nederlandse delegatie naar het CvdR.

Bureaux d'architecture: Atelier Paul Noël sprl - Art & Build s.a.

Voorwoord van de voorzitter van het Europees Comité van de Regio's

Markku Markkula

Voorzitter van het Europees Comité van de Regio's

Europa's steden en regio's zijn doorslaggevend voor succesvolle Investeringen

Het Nederlandse voorzitterschap van de Europese Unie vindt plaats op een cruciaal moment, nu de EU moet tonen dat ze haar beloftes kan waarmaken. De hamvraag is op welke manier de Europese economie de aanzet geeft tot nieuwe groei en banen. Het is duidelijk dat steden en regio's belangrijke drijvende krachten zijn - maar ook dat er geen sprake kan zijn van groei zonder resolute maatregelen en gecommitteerde partnerschappen. Er zijn resultaatgerichte en lokale investeringen nodig, evenals eenvoudigere en meer toegankelijke wetgeving en financiering.

De grootste troef van onze instelling zijn haar leden, en via hen de steden en regio's van Europa. Het was een eer om samen met onze Nederlandse leden overleg te voeren met de Nederlandse premier Mark Rutte: veel van de prioriteiten van het Nederlandse voorzitterschap blijken overeen te stemmen met de beleidsprioriteiten van het Europees Comité van de Regio's (CvdR) voor 2015-2020. Ik verzeker premier Rutte dat het CvdR belemmeringen voor investeringen in kaart zal brengen. Ook zal het CvdR bijdragen aan de verbetering van de capaciteit van lokale en regionale overheden om ondernemerschap te bevorderen en beter gebruik te maken van financieringsbronnen.

Er zijn drie sleutelterreinen voor samenwerking gedurende het EU-Presidentschap: investeringen aanmoedigen door het ondernemerschap en de capaciteitsopbouw in steden en regio's kracht bij te zetten; duidelijkheid scheppen rond de lancering van een gezamenlijke EU-strategie voor stedelijke gebieden; het vereenvoudigen van EU-wetgeving, met name door administratieve lasten en bureaucratische rompslomp terug te dringen. Innovatie op alle beleidsterreinen staat ook centraal bij het creëren van banen.

Voorwoord van Ronald Plasterk, Minister van Binnenlandse Zaken van het Koninkrijk der Nederlanden

Ronald Plasterk

Minister van Binnenlandse Zaken van het Koninkrijk der Nederlanden

De Europese Agenda Stad is een belangrijke prioriteit tijdens het Nederlandse voorzitterschap. De stad is een belangrijke motor voor economische groei, innovatie en werkgelegenheid. Nu al woont 72% van de totale Europese bevolking in een stedelijke omgeving. Tegen 2050 zal dat 80% zijn. De ontwikkeling in de stad bepaalt in toenemende mate de leefkwaliteit van mensen. Of het nu om milieu, mobiliteit of sociale cohesie gaat,… in de stad komen de maatschappelijke uitdagingen van de toekomst samen.

De Europese Agenda Stad is er om sturing te geven aan deze uitdagingen, en wat mij betreft gaat deze Agenda voor een betere verankering van “de stad” in het Europese beleid zorgen. Bij dat “beter verankeren” kun je denken aan antwoorden op vragen als: ‘Welke regels kun je wegnemen of (tijdelijk) aanpassen?’, ‘Hoe maak je die Europese fondsen nu beter toegankelijk voor de stad?’, ‘Hoe kom je tot betere kennisdeling?’ etcetera.

Momenteel werkt Nederland mét andere lidstaten, mét de steden en mét de Europese Commissie aan concrete aanbevelingen voor verbetering(en). Onze inspanningen zijn erop gericht om in mei 2016 tot een zogeheten Pact van Amsterdam te komen. De ondertekening van dat pact moet het startschot vormen voor de actiefase van de Europese Agenda Stad. Het moet een gezamenlijk inspanning zijn: de EU, lidstaten én steden en regio’s. Nederland kijkt ernaar uit om met de leden van het Europees Comité van de Regio’s samen te werken.

Wat is het Europees Comité van de Regio's?

Wij zijn een institutioneel orgaan van de Europese Unie. Onze leden zijn vertegenwoordigers van democratisch gekozen besturen of volksvertegenwoordigers op provinciaal of gemeentelijk niveau, zoals Commissarissen van de Koning, gedeputeerden, burgemeesters en wethouders.

3 basisbeginselen

Meerlagig bestuur | **Nabijheid** | **Subsidiariteit**

Bevoegdheidsterreinen

Commissies

6 commissies (groepen van leden) stellen ontwerpadviezen en -resoluties op die aan de voltallige vergadering worden voorgelegd.

- Territoriale Samenhang en EU-begroting (COTER)
- Milieu, Klimaatverandering en Energie (ENVE)
- Economisch beleid (ECON)
- Burgerschap, Governance, Institutionele en Externe Aangelegenheden (CIVEX)
- Natuurlijke Hulpbronnen (NAT)
- Sociaal Beleid, Onderwijs, Werkgelegenheid, Onderzoek en Cultuur (SEDEC)

Lidmaatschap

350 leden uit **28** lidstaten

5 fracties

- EPP – European People's Party Group, Committee of the Regions
- PES Group, Committee of the Regions
- Alliance of Liberals and Democrats for Europe, European Committee of the Regions
- EA – European Alliance
- ECR – European Conservatives and Reformists Group, Committee of the Regions

Zitting

De CvdR-leden komen **5** tot **6 maal** per jaar in Brussel bijeen voor een 2 of 3 dagen durende voltallige vergadering om adviezen te bespreken en goed te keuren.

De voorzitter

Markku MARKKULA
(uit Espoo/FI)

Zittingsperiode: tweeënhalf jaar

- leidt de werkzaamheden van het CvdR
- zit de voltallige vergaderingen voor
- treedt op als de officiële vertegenwoordiger van het CvdR

De eerste vicevoorzitter

Karl-Heinz LAMBERTZ
(uit Eupen/BE)

Zittingsperiode: tweeënhalf jaar

Leidt samen met de voorzitter de werkzaamheden van het CvdR

Resultaten

Meer dan 70% of **EU-wetgeving** is van rechtstreekse invloed op de regio's en steden.

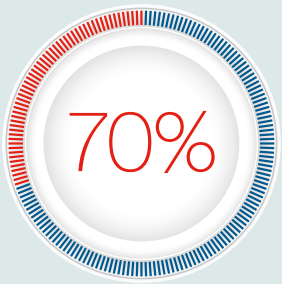

In 2015, heeft het CvdR:

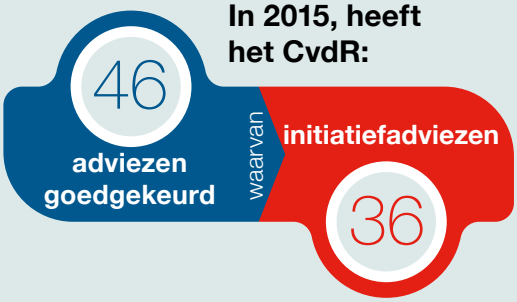

Platforms en netwerken

Om de participatieve democratie te verbeteren, bijvoorbeeld met het raadplegingsproces tijdens de prelegislatieve fase

Administratie

De secretaris-generaal

Zittingsperiode: 5 jaar
Rol: hoofd van het CvdR-secretariaat

Structuur

5 directoraten
2 gezamenlijke diensten

Nederland voorzitter van de EU in 2016

Van 1 januari tot en met 30 juni 2016 is Nederland voorzitter van de Raad van Ministers van de Europese Unie (EU). De Nederlandse inzet bij het voorzitterschap is: een EU die door innovatie groei en banen schept en een EU die haar burgers centraal stelt. Voor Nederland is het de twaalfde keer dat het als voorzitter optreedt. Het vorige Nederlandse EU-voorzitterschap was in 2004.

Uitgangspunten voor Nederlands EU-voorzitterschap

Als EU-voorzitter heeft Nederland in 2016 een sturende rol bij het maken van wetten en politiek beleid. Dit biedt ook kansen om aandacht te vragen voor zaken die Nederland belangrijk vindt. Er zijn drie uitgangspunten voor het Nederlandse voorzitterschap, die hieronder worden besproken.

1. Een EU die zich richt op hoofdzaken

Nederland vindt dat de EU zich moet richten op zaken waar Europa sterker van wordt. Hoofdzaken als welvaart, vrijheid en veiligheid. Niet op zaken die de Europese landen prima zelf kunnen regelen, zoals: zorg, onderwijs, pensioenen en belastingen. Nederland zal inzetten op de blijvende verbetering van de kwaliteit, de vereenvoudiging en uitvoerbaarheid van wet- en regelgeving. De vermindering van administratieve lasten en kosten wordt hierin meegenomen. Deze “betere regelgeving” agenda is niet uitsluitend een dereguleringsoperatie: naast minder regelgeving gaat het vooral om een betere kwaliteit van de regelgeving. Dit is van belang voor burgers, bedrijfsleven, steden en regio’s en stimuleert duurzame economische groei en concurrentievermogen.

2. Een EU die zich richt op groei en banen

Innovatie moet de sleutel vormen voor duurzame en inclusieve groei, verbetering en vernieuwing. De innovatie-agenda heeft vele facetten:

- Het gaat om het wegnemen van belemmeringen voor innovatie in de interne markt;
- De versterking van de interne markt en een effectieve Europese investeringsagenda;
- Een gelijk speelveld voor bedrijven via een modern en concurrerend industriebeleid;
- Het stimuleren van onderzoek en innovatie vanuit alle daartoe bestemde Europese fondsen en programma’s;
- Het versterken van de digitale economie;

- Een impuls geven aan de Europese handelspolitieke agenda: open en eerlijke wereldhandel met aandacht voor mens en milieu;
- Een goed functionerende interne energiemarkt, met een de transitie naar een CO2 neutrale energievoorziening, waarbij leveringszekerheid en de concurrentiekracht van Europa centraal staan;
- Onderwijs en ook cultuur, media en de creatieve industrie dragen bij aan innovatie, en aan een Unie van banen, groei en concurrentievermogen;
- Het stimuleren van nationale beleidshervormingen, maar ook een maatschappij die vernieuwt en zichzelf uitdaagt.

Het creëren van banen is daarbij topprioriteit. Maar ook het sociale gezicht van Europa hoort daar integraal onderdeel van te zijn: werknemers moeten beter worden beschermd tegen uitbuiting en oneerlijke concurrentie.

3. Een EU die verbindt

Europa moet haar inwoners centraal stellen, zodat zij zich herkennen in de besluiten die de EU neemt. De versterking van de democratische legitimiteit is een belangrijk punt tijdens het Nederlandse voorzitterschap. Dat vraagt om actieve betrokkenheid van mensen en maatschappelijke organisaties, zodat zij zich gehoord weten. Transparantie over besluitvorming is hierbij essentieel. Draagvlak voor de EU kan daarnaast worden versterkt als de EU daadwerkelijk resultaten boekt voor burgers en bedrijven op punten die voor hen belangrijk zijn.

Europese Agenda Stad

Tijdens het voorzitterschap schenkt Nederland bijzondere aandacht aan de stad. Steden zijn motoren van economische groei en broedplaatsen voor innovatie. Nederland vindt evenals de Commissie, dat het economische en maatschappelijke potentieel van Europese stedelijke gebieden beter kan en moet worden benut.

Om die stedelijke gebieden hun cruciale rol te laten spelen, is het van belang dat de overheid, lokaal, nationaal en Europees, de juiste voorwaarden biedt voor stedelijke ontwikkeling. Denk daarbij aan het terugdringen en verbeteren van Europese regelgeving die stedelijke ontwikkeling onnodig beperkt en het delen van kennis en ‘best practices’ over innovatieve oplossingen voor Europese stedelijke uitdagingen. Dat is de inzet van de Europese Agenda Stad. Europese lidstaten zullen daartoe een Pact voor de Europese Agenda Stad ondertekenen.

De samenhang tussen de milieu- en transportagenda zal mede in het licht van stedelijke ontwikkeling ook aandacht krijgen tijdens een gecombineerde informele Milieu- en Transportraad. Verder zal gedurende het voorzitterschap een internationaal podium geboden worden aan Nederlandse stedelijke innovaties: ‘de Innovatie Expo 2016’.

Er worden vier bijeenkomsten rond de Europese Agenda Stad tijdens het Nederlandse voorzitterschap georganiseerd: Burgemeestersbijeenkomst voor Europese hoofdsteden (21 april 2016); het CvdR-Forum over de EU-Urban Agenda (30 mei 2016); Manifestatie van Europese stadsmakers (30 mei 2016) en de Informele ministeriële bijeenkomst (30 mei 2016).

Interviews met de voorzitter en de vicevoorzitter van de Nederlandse delegatie

Cor Lamers

burgemeester van Schiedam, maakt al tien jaar deel uit van het Comité van de Regio's (CvdR) en is sinds 30 januari 2015 voorzitter van de Nederlandse delegatie. Een gesprek over prioriteiten, praktische uitvoerbaarheid en een typisch Nederlandse stijl.

Wim van de Donk

is een gepromoveerd bestuurskundige, is hoogleraar in dat vak aan de Universiteit van Tilburg en was van 2003 lid en vervolgens van 2004 tot 2009 voorzitter van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. Hij was lid van de Raad voor het Openbaar Bestuur en talloze adviescommissies. Hij vervult een aantal nevenfuncties die een relatie hebben met het openbaar bestuur. Hij is sinds 2009 Commissaris van de Koning in Noord-Brabant.

Interview met de voorzitter van de Nederlandse delegatie: Cor Lamers

Zijn basisfilosofie is pragmatisme. En dat is precies waarom Cor Lamers tien jaar geleden lid werd van het CvdR. 'Veel van onze milieuwetgeving komt uit Brussel. Ik was destijds voorzitter van de milieucommissie van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en wij liepen tegen allerlei blokkades aan door regels vanuit de Europese Unie die in Nederland niet goed waren geland. Daar hadden wij als gemeenten veel last van, bestemmingsplannen liepen regelmatig vast bij de Raad van State.'

Actief in Europa

Het leek Lamers praktisch als gemeenten en provincies veel actiever zouden worden in Europa. 'Steeds meer milieuwetgeving komt uit Europa en daar moet je dan wel bij zijn. Het is belangrijk dat wetgeving uit Brussel lokaal uitvoerbaar is en dat lokale overheden beslissen over uitvoering en handhaving.'

Lamers werd in het CvdR lid van de commissie ENVE die zich buigt over milieu, klimaatverandering en energie; onderwerpen die grensoverschrijdend zijn en

daardoor vanzelfsprekend op de Europese agenda staan. Een goed voorbeeld is het Europees luchtkwaliteitsbeleid. ‘Luchtvervuiling is voor veel lokale overheden een groot probleem, het veroorzaakt gezondheidsklachten bij onze inwoners. Maar we kunnen het alleen oplossen als de verschillende overheidslagen samenwerken. Bijvoorbeeld door bronbeleid in de automobielindustrie te stimuleren. Minder vervuilende uitstoot kunnen wij niet in de gemeente of in Den Haag regelen, dat moet Brussel mogelijk maken. Daarom staat het Europees luchtkwaliteitsbeleid prominent op onze agenda en met name de vervuiling door autoverkeer.’ In andere gevallen vindt Lamers dat de EU wel wat vaker terughoudend kan zijn in wetgeving. ‘Ieder land heeft individuele aandachtspunten, en ieder land moet in staat worden gesteld die zelf op te lossen.’

Bewoners

‘Het toepassen van Europese regelgeving moet betaald worden uit eigen lokale financiële middelen, dan moet er wel een toegevoegde waarde voor de bewoners zijn’, zegt Lamers. Ook moeten we waken voor een te sterke juridificering van beleid door EU regels. De lokale maatregelen waarmee EU regels worden uitgevoerd moeten door de gemeenteraad worden bepaald en niet via de rechter worden afgedwongen. ‘Het is namelijk niet de bedoeling dat wetgeving uit Brussel ten koste gaat van de lokale democratie’, vindt Lamers. ‘Juist op sociaal en cultureel gebied blijft autonoom beleid wenselijk. Wij kennen in Nederland bijvoorbeeld de participatiemaatschappij op het gebied van zorg. Dat domein mag Europa niet dichttimmeren’, zegt hij beslist.

Hij juicht het better regulation beleid van Eurocommissaris Frans Timmermans dan ook toe. ‘Houd de bewegingsvrijheid en eigen identiteit van individuele lidstaten in stand. Brussel bepaalt de kaders, de lokale overheid gaat over de uitvoering en handhaving. Minder regels, maar wel betere.’

De Nederlandse delegatie

Als voorzitter van de Nederlandse delegatie zet Lamers in op vakinhoudelijke interesse en kennis binnen zijn delegatie en het vergroten van invloed en macht in Brussel, vertelt hij. Want wie niet groot en sterk is, moet slim zijn. Lamers: ‘De EU is een onderhandelingsarena die je inhoudelijk moet benaderen. Daarom werken wij vanuit

een beperkt aantal inhoudelijke dossiers die we afstemmen met onze achterban in Nederland zoals de koepelverenigingen VNG en het Interprovinciaal Overleg (IPO) en gemeenten en provincies. Door focus en door resultaatgericht te opereren en coalities te vormen kunnen we met onze kleine delegatie van 24 bestuurders toch duidelijk onze stem laten horen in Brussel. Zo werken wij al plezierig samen met een aantal delegaties uit andere Europese landen. Zij hebben dezelfde basishouding en er spelen in onze landen gezamenlijke kwesties. Dat vergroot de haalbaarheid van je plannen. Ook hebben we goed contact met EU lobby organisaties als CEMR en EUROCITIES en natuurlijk onze eigen Europarlementariërs. Zij weten hoe de hazen gaan lopen.

Prioriteiten van het Nederlands voorzitterschap

Het CvdR zou zich strategisch moeten inzetten op onderwerpen die lokale en regionale belangen direct raken, aldus Lamers. Eén van de prioriteiten van de Nederlandse delegatie is de Europese Agenda Stad. Lamers: ‘Wij denken na over de stad als motor van de economie, maar ook van duurzaamheid, innovatie en sociale integratie. Eigenlijk zie je dat je niet meer over steden praat maar over stedelijke regio’s. Dat worden de hartjes van de Europese samenleving. In Brussel worden visies ontwikkeld maar de lidstaten moeten de kans krijgen dat intern uit te rollen.’ Lamers verheugt zich op het CvdR-Forum over de EU-Ubvan Agenda die Nederland op 30 mei 2016 organiseert in Amsterdam. ‘We gaan op Nederlandse wijze voor een interactief debat’.

Interview met de vicevoorzitter van de Nederlandse delegatie: Wim van de Donk

Europa is een experiment van immense historische betekenis. Het proces van Europese eenwording heeft in de afgelopen zeventig jaar voor vrede en welvaart gezorgd in een door oorlogen verscheurd continent. Dat feit lijkt in de afgelopen jaren langzaam weg te zakken in het collectieve geheugen. Datzelfde Europa wordt op hetzelfde moment geconfronteerd met kwesties die de onderlinge cohesie onder druk zetten. Wegduiken in de illusionaire veiligheid van de schuttersputjes van de nationale grenzen wordt door velen onterecht als een oplossing ervaren.

Europa wortelt in de regio's

De EU staat, nu meer dan ooit voor belangrijke opgaven. Of het nu gaat om de werkgelegenheid, de landbouw, de economie in breder verband, natuur en milieu, de mobiliteit, de ontwikkeling van urbane gebieden of zeer actueel, de opvang van vluchtelingen, alle kwesties hebben een Europese dimensie. Het punt is dat echter de sleutel voor succes in veel gevallen juist ligt in de regio, de provincies en de steden. Ik heb in de praktijk van Noord-Brabant ervaren hoe belangrijk Europese programma's en projecten zijn. Het Investment Plan for Europe/EFSI, Better Regulation en grensoverschrijdende samenwerking, het zijn voorbeelden van Europese initiatieven die het verschil maken en die voor de provincies en de steden van groot belang zijn.

Dat alles maakt de rol van het CvdR als platform voor de provincies en de steden in Europees verband essentieel. Daar kan het geluid van de basis van het openbaar bestuur in Europa kenbaar gemaakt worden. Het motiveert mij om mij in te zetten in en voor het CvdR. Zeker in het komende jaar waarin Nederland het voorzitterschap van de EU vervult. Essentieel daarbij is het vinden van een strategische focus op een vernieuwing die de kracht van de samenwerking in Europees verband hervindt.

De Nederlandse delegatie naar het Europees Comité van de Regio's

"Europa is de plaats waar je luchtkwaliteit regelt met goed bronbeleid."

Cor Lamers

Burgemeester van Schiedam
Lid van het CvdR
Voorzitter Nederlandse Delegatie naar het CvdR
Lid van het Bureau
Lid van de Commissies ENVE en CAFA
Politiek partij: EVP (CDA)
Bestuurlijke portefeuille: Europees milieubeleid
Rapporteur: Luchtkwaliteit en herziening IPPC richtlijn
www.schiedam.nl

"Regulering vraagt om een goede analyse van wat men wil bereiken, en al evenzeer om een helder en realistisch zicht op de praktische werkelijkheid waarop die regels van toepassing worden verklaard"

Wim van de Donk

Commissaris van de Koning in de provincie Noord-Brabant
Lid van het CvdR
Vicevoorzitter Nederlandse Delegatie naar het CvdR
Lid van het Bureau
Lid van de Commissie CIVEX
Politieke partij: EVP (CDA)
Bestuurlijke portefeuille: Better Regulation, Investment Plan for Europe (EFSI) en Grensoverschrijdende Samenwerking
www.brabant.nl

"We bevinden ons aan de vooravond van een nieuwe economie. De noodzakelijke transitie vraagt om innovaties die niet passen binnen de huidige rigide regels. Europa kan dit proces faciliteren door de steden en stedelijke regio's de noodzakelijke experimenteerruimte te bieden"

Ahmed Aboutaleb

Burgemeester van Rotterdam
Plv. lid van het CvdR
Lid van de Commissie ECON
Politieke partij: PES (PvdA)
Bestuurlijke portefeuille: Economisch en industriebeleid
Rapporteur: Het EU-pakket voor sociale investeringen
www.rotterdam.nl

"Vanuit een verantwoordelijkheid als krachtige eerste overheid moet je voor je burgers en ondernemers effectief kunnen opereren op de relevante onderwerpen aan de andere kant van de grens"

Bert Bouwmeester

Burgemeester van Coevorden
Plv. lid van het CvdR
Lid van de Commissie CIVEX
Politieke partij: ALDE (D66)
Bestuurlijke portefeuille: Grensoverschrijdende samenwerking
www.coevorden.nl

"Geen grenzen zien, maar verbindingen."

Theo Bovens

Commissaris van de Koning in de provincie Limburg
Lid van het CvdR
Lid van Commissie SEDEC
Politieke partij: EVP (CDA)
Bestuurlijke portefeuille: Grensoverschrijdende samenwerking en knelpunten
www.limburg.nl

"Europa kan niet zonder innovatieve steden."

Ingrid van Engelshoven

Wethouder te Den Haag
Plv. lid van het CvdR
Lid van de Commissie SEDEC
Politieke partij: ALDE (D66)
Bestuurlijke portefeuille: Innovatie en Digitale agenda
www.denhaag.nl

De Nederlandse delegatie bestaat uit 12 leden en 12 plaatsvervangende leden. Deze zijn weer onder te verdelen in 6 leden (en 6 plaatsvervangende leden) van de provincies en 6 leden (en 6 plaatsvervangende leden) vanuit de gemeenten. De Nederlandse delegatie wordt ondersteund door delegatiecoördinatoren vanuit de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Interprovinciaal Overleg.

"Het maakt niet uit welke culturele achtergrond, welk geslacht of welke leeftijd iemand heeft. Iedereen neemt op zijn manier met zijn eigen talenten en beperkingen deel aan onze maatschappij. Met het Comité creëren wij bewustwording in Europa, samen spreken wij mensen aan op hun mogelijkheden. Niet hun onmogelijkheden."

Marcelle Hendrickx

Wethouder te Tilburg
Plv. lid van het CvdR
Lid van de Commissie SEDEC
Politieke partij: ALDE (D66)
Bestuurlijke portefeuille: Werkgelegenheid en Sociale Zaken
www.tilburg.nl

"De wereld is groter dan Europa. In het Comité zet ik me in voor versterking van lokale overheden wereldwijd. Samen maken we de wereld beter."

Hans Janssen

Burgemeester van Oisterwijk
Lid van het CvdR
Plv. lid van het Bureau
Lid van de Commissie CIVEX
Politieke partij: EVP (CDA)
Bestuurlijke portefeuille: Europees ontwikkelingsbeleid
Rapporteur: Een waardig leven voor iedereen: van wensbeeld naar collectieve maatregelen' & 'Nieuwe wereldwijde ontwikkelingsdoelen.
www.oisterwijk.nl

"Het plattelandsbeleid is gebaat bij grenzeloos Europees beleid waarbij het platteland als complementair wordt gezien aan de stad."

Annemiek Jetten

Burgemeester van Sluis
Lid van het CvdR
Lid van de Commissie NAT
Politieke partij: PES (PvdA)
Bestuurlijke portefeuille: Europees plattelandsbeleid
Rapporteur: Leeftijdsvriendelijk Toerisme
www.gemeentesluis.nl

"Het organiseren van een eerlijke en vrije markt in gemeenten en regio's begint in Brussel waar het Comité inzet op subsidiariteit, transparantie en proportionaliteit."

Rob Jonkman

Wethouder te Opsterland
Lid van het CvdR
Lid van de Commissie ECON en ECR woordvoerder in ECON
Plv. lid van de Commissie CAFA
Politieke partij: ECR (CU)
Bestuurlijke portefeuille: Interne markt, aanbesteden en staatsteun
www.opsterland.nl

"Zonder voortdurende groei en vooruitgang hebben woorden als verbetering, prestaties en succes geen enkele betekenis."

John Jorritsma

Commissaris van de Koning in de provincie Fryslân
Lid van het CvdR
Lid van de Commissie SEDEC
Politieke partij: ALDE (VVD)
Bestuurlijke portefeuille: Economische vitaliteit en leefbaarheid
www.fryslan.frl

"Intensievere samenwerking in Europa is broodnodig om de mondiale vraagstukken het hoofd te bieden. Voor Nederland met zijn open economie is dat helemaal het geval."

Henri Lenferink

Burgemeester van Leiden
Plv. lid van het CvdR
Lid van de Commissie COTER
Politieke partij: PES (PvdA)
Bestuurlijke portefeuille: Europees cohesiebeleid
www.gemeenteleiden.nl

"Overijssel gaat in Europa voor energiebesparing en nieuwe energie, een goede balans tussen economie en natuur op het platteland en zo min mogelijk administratieve lasten voor inwoners en ondernemers."

Erik Lievers

Gedeputeerde van de provincie Overijssel
Plv. lid CvdR
Lid van de Commissie ENVE
Politieke partij: ALDE (D66)
Bestuurlijke portefeuille: Europees milieu- en energiebeleid
www.overijssel.nl

"Water verbindt de landen in Europa. We moeten met de stroom mee en het als regio's met elkaar doen. Daarmee maken we Europa sterk."

Cees Loggen

Gedeputeerde van de provincie Noord-Holland
Lid van het CvdR
Lid van de Commissie NAT
Politieke partij: ALDE (VVD)
Bestuurlijke portefeuille: Water en waterrecreatie
www.noord-holland.nl

"Europa is de plek voor duurzame economische groei en door de EU hoeven wij niet met elk land afzonderlijk te onderhandelen over milieunormen, dat doen we gezamenlijk in Brussel."

André van de Nadort

Burgemeester van Ten Boer
Lid van het CvdR
Lid van de Commissie ENVE en PES woordvoerder in ENVE
Politieke partij: PES (PvdA)
Bestuurlijke portefeuille: Europees milieubeleid
www.tenboer.nl

"Als de meest competitieve Europese regio werken we aan een koolstofarme economie zonder milieuverontreiniging. Daarom bieden we de provincie Utrecht aan als een proeftuin voor Healthy Urban Living."

Mariëtte Pennarts-Pouw

Gedeputeerde van de provincie Utrecht
Plv. lid van het CvdR
Lid van de Commissie ENVE
Politieke partij: PES (GroenLinks)
Bestuurlijke portefeuille: Europees Milieubeleid
www.utrecht.nl

"De commissie NAT is een prachtige kans om onderwerpen als toerisme, leefbaarheid, agrarische activiteiten, visserij in een Europese context onder de aandacht te brengen vanuit het belang en de ambities van regio`s waaronder Zeeland"

Ben de Reu

Gedeputeerde van de provincie Zeeland
Plv. Lid van het CvdR
Lid van Commissie NAT
Politieke partij: PES (PvdA)
Bestuurlijke portefeuille: Grensoverschrijdende samenwerking
www.zeeland.nl

"Ik vind het belangrijk dat het toekomstige Europese Cohesiebeleid juist ook de 'ontwikkelde' regio's binnen Europa blijvend in staat stelt te excelleren. Daar moet immers het antwoord vandaan komen op de concurrentie vanuit bijv. de VS, Brazilië en India."

Michiel Rijsberman

Gedeputeerde van de provincie Flevoland
Plv. lid van het CvdR
Lid van de Commissie COTER
Politieke partij: ALDE (D66)
Bestuurlijke portefeuille: Europees cohesiebeleid en stedelijk beleid
www.flevoland.nl

Nederland heeft een groot innovatiepotentieel in vergelijking tot andere Europese landen. Het verzilveren van dit potentieel vraagt om verdere onderlinge samenwerking en een vraaggestuurde- en sector overstijgende aanpak richting Brussel en vanuit het CvdR. De bestaande regionale S3-strategieën zijn hiervoor al een stevig fundament."

Rogier van der Sande

Gedeputeerde van de Provincie Zuid-Holland
Lid van het CvdR
Plv. lid van het Bureau
Lid van de Commissie ECON
Politieke partij: ALDE (VVD)
Bestuurlijke portefeuille: Duurzame groei.
Rapporteur: Innovatie voor duurzame groei: een bio-economie voor Europa.
www.zuid-holland.nl

De financiële instrumenten en fondsen in Europa zijn aan revisie toe. Meer gericht op uitlokken van investeringen en minder op subsidiëren. Dit kan effectief op regionale schaal uitgevoerd worden. Dat hebben wij bewezen. Regionale netwerken zijn de basis van de Europese economie. In de regio kunnen wij de Europese inspanningen goed gebruiken."

Michiel Scheffer

Gedeputeerde van de provincie Gelderland
Lid van het CvdR
Lid van de Commissie COTER
Politieke partij: ALDE (D66)
Bestuurlijke portefeuille: Cohesiebeleid
www.gelderland.nl

De Europese Unie is vooral een unie van regio's. Regio's die gedijen bij een open economie en een vitaal platteland. Via het Comité kunnen we daar samen aan werken."

Henk Staghouwer

Gedeputeerde van de provincie Groningen
Plv. Lid van het CvdR
Lid van de Commissie NAT
Politieke partij: ECR (CU)
www.provinciegroningen.nl

Samenwerken over de grens is het overbruggen van culturele verschillen."

Ard van der Tuuk

Gedeputeerde van de provincie Drenthe
Plv. lid van het CvdR
Lid van de Commissie ECON
Politieke partij: PES (PvdA)
Bestuurlijke portefeuille: Regionale economie, start-ups, innovatie
www.drenthe.nl

Het is goed dat de EU onderkent dat de steden een belangrijke rol spelen zowel in het realiseren van Jobs en Growth met inzet van innovatie als op het gebied van duurzaamheid en de zorg voor inwoners."

Bas Verkerk

Burgemeester van Delft
Lid van het CvdR
Lid van het Bureau
Lid van de Commissie COTER
Politieke partij: ALDE (VVD) en fractievoorzitter van de ALDE groep
Bestuurlijke portefeuille: Europees stedelijk beleid
Rapporteur: Op weg naar een geïntegreerde stedelijke agenda voor de EU.
www.delft.nl

Europees beleid wordt uiteindelijk ook steeds vaker lokaal beleid, Europa is tenslotte van ons allemaal."

Cornelis Visser

Burgemeester van Twenterand
Plv. lid van het CdvR
Lid van de Commissie CIVEX
Politieke partij: EVP (CDA)
Bestuurlijke portefeuille: Europese governance
www.twenterand.nl

Op weg naar een echte EU urban agenda

Lidstaten, Europees Parlement, Europees Comité van de Regio's (CvdR) en tal van Europese organisaties als Eurocities en CEMR (Council of European Municipalities and Regions) hebben de afgelopen jaren een pleidooi gehouden voor één Europese urban agenda. Dit alomvattend document moet de stedelijke praktijk dichter bij de Europese politiek brengen.

Al in het midden van de jaren negentig werden de eerste debatten gevoerd over het belang van een Europese stedelijke agenda. De Europese Commissie presenteerde in 1997 een rapport over de bijdrage van steden aan de ontwikkeling van de EU en de behoefte aan een stedelijke agenda. Bijna twee decennia later is de EU urban agenda vreemd genoeg nog altijd niet van de grond gekomen.

De EU lanceerde de afgelopen jaren al wel verschillende initiatieven ter versterking van de stedelijke ontwikkeling. Mooie voorbeelden zijn het Europese Innovatiepartnerschap (EIP) Smart Cities and Communities, de verkiezing van Europese Groene Hoofdstad en het Urban Development Network (UDN) voor de uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden tussen steden.

Deze initiatieven komen voort uit de steeds grotere erkenning voor de rol van steden als het gaat om het realiseren van de EU-doelstellingen op het gebied van slimme, duurzame en inclusieve groei zoals die staan omschreven in het tienjaren plan Europa 2020.

Stedelijk beleid

De aandacht voor steden en hun rol in het EU-beleid lijkt kortom sterker dan ooit te voren. Dat is niet verwonderlijk: momenteel woont al 70% van de EU-bevolking in stedelijke gebieden en dit percentage zal de komende decennia oplopen tot meer dan 80%. Bijna 70% van het BBP van de EU wordt verdiend in steden. Innovatie, voortaan als de drijvende kracht beschouwd voor economische groei en werkgelegenheid, vindt vooral vruchtbare bodem in stedelijke gebieden.

Toch bestaat er verrassend genoeg vandaag de dag nog steeds geen alomvattende strategie of agenda op EU-niveau voor stedelijk beleid, zoals we dat bijvoorbeeld wel zien bij het gemeenschappelijk landbouwbeleid dat een aparte pijler kent voor ontwikkeling van het platteland. Ook ontbreekt het vaak aan samenhang tussen

de verschillende beleidsinitiatieven waardoor EU-beleid moeilijk uitvoerbaar is in de stedelijke omgeving. En dan hebben we het nog niet gehad over de Europese subsidieprogramma's waarin geen echte stedelijke dimensie is aangebracht. Hierdoor worden steden soms gehinderd bij de uitvoering van hun beleid.

Voorbeeld van behoefte aan een meer geïntegreerde beleidsontwikkeling: ESIF en de Europese mededingingsregels

In de huidige Europese programmaperiode (2014-2020) moet minimaal 5% van het EFRO-budget van een lidstaat worden ingezet voor stedelijke ontwikkeling. Steden die deelnemen in een aanvraag voor een Europese subsidie in het kader van de Europese Structuur- en Investeringsfondsen (ESIF), of die partijen begeleiden bij het opstellen ervan, moeten in sommige gevallen twee keer naar Brussel voor goedkeuring van hun aanvraag. Een aanvraag voor een EFRO-subsidie wordt beoordeeld op basis van het beleid en de regels van DG Regio. Als die is goedgekeurd, moet er vervolgens nog een staatssteunprocedure worden doorlopen bij DG Mededinging, het DG dat de staatssteunregels opstelt en handhaaft. Dit leidt niet alleen tot extra administratieve lasten voor de steden die aanvragen indienen en projecten uitvoeren, maar ook voor de bedrijven en andere partijen, die door steden worden begeleid bij het doen van hun aanvraag of die als samenwerkingspartner deelnemen in met Europese subsidies gefinancierde projecten.

Het CvdR zet nu voluit in op het vasthouden van de aandacht voor Europese stedelijke ontwikkeling. Het verleden wijst immers uit dat die aandacht niet vanzelfsprekend blijvend is op de Europese agenda. Het is tijd voor een goede verankering van de stedelijke dimensie op EU-niveau. Het is tijd voor een urban agenda.

Initiatief CvdR

Het Europees Comité van de Regio's (CvdR) nam in juni 2014 een belangrijk initiatief door het advies 'Op weg naar een integrale benadering van steden in de Europese Unie' te presenteren waarin een stevig pleidooi voor een Europese stedelijke agenda wordt gehouden. Het advies is opgesteld door het Nederlandse lid Bas Verkerk, burgemeester van Delft. Verkerk vat het belang van krachtige steden in Europa samen: 'In steden komt alles samen. Het zijn plaatsen waar mensen wonen, werken, studeren en recreëren. Steden zijn de centra van economie, werk, cultuur, sport en studie.'

Hij vindt het hoog tijd voor een echte EU urban agenda. 'We spreken al 20 jaar over het belang van steden voor de EU. In talloze verklaringen, resoluties en adviezen zijn veel goede ideeën geopperd en concrete voorstellen gedaan. Maar 20 jaar na de start van het debat over een urban agenda, is die agenda nog steeds niet gerealiseerd', constateert hij.

In zijn advies wordt de Europese Commissie opgeroepen met een beleidskader (Witboek) te komen om de aandacht voor steden en stedelijke regio's op EU-niveau te versterken en zo de noodzakelijke urban mainstreaming te realiseren.

In het advies 'Op weg naar een integrale benadering van steden in de Europese Unie' van het CvdR worden vier onderdelen geschetst waaruit de EU urban agenda moet bestaan:

Betere regelgeving: een meer integrale aanpak van nieuw beleid en regelgeving als oplossing voor de huidige zeer sectorale werkwijze van de EU;

Betere subsidies: meer aandacht voor de stedelijke behoeften en uitdagingen in Europese subsidieprogramma's om de ontwikkeling van steden en regio's te faciliteren;

Betere kennisdeling: een platform voor de uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden en meer relevante data over steden en in het bijzonder functionele regio's van steden en hun omliggende gebieden;

Betere governance: meer en vroegere betrokkenheid van steden in het Europese beleids- en besluitvormingsproces.

Uitwerking

Het pleidooi van het CvdR vond navolging in het Europees Parlement dat in september 2015 het rapport ‘De stedelijke dimensie in Europees beleid’ van de Duitse rapporteur Kerstin Westphal aannam. In dit rapport roept de Europese Commissie eveneens op met een urban agenda te komen die het belang van steden voor de EU onderbouwt.

Parallel aan de rapporten van het CvdR en het Parlement debatteren de lidstaten over de stedelijke dimensie in EU-beleid. Dit debat leidde in juni 2015 tot de Verklaring van Riga. Hierin wordt het belang van steden voor de EU onderstreept en wordt opgeroepen een gezamenlijke Europese stedelijke agenda uit te werken.

Het Nederlandse EU-voorzitterschap neemt het voortouw om tot die uitwerking te komen. Op initiatief van Nederland hebben de lidstaten in november 2015 in Luxemburg twaalf prioriteiten geselecteerd voor invulling van een Europese stedelijke agenda. Deze prioriteiten moeten de komende jaren in partnerschappen van Commissie, lidstaten en steden worden uitgewerkt om uiteindelijk Europees beleid en regelgeving urbanproof te maken.

De twaalf geselecteerde prioriteiten voor de *EU Urban Agenda* zijn:

- Banen en vaardigheden in de lokale economie;
- Stedelijke armoede;
- Huisvesting;
- Inclusie van migranten en vluchtelingen;
- Duurzaam gebruik van land en op natuur gebaseerde oplossingen;
- Circulaire economie;
- Adaptatie aan klimaatverandering;
- Energietransitie;
- Stedelijke mobiliteit;
- Luchtkwaliteit;
- Digitale transitie;
- Innovatieve en verantwoordelijke publieke aanbestedingen.

Foto: Nationalebeeldbank.nl - John Kreukniet

Op verzoek van het Nederlandse EU-voorzitterschap stelt het CvdR een vervolgadvies op over de uitvoering van de urban agenda. Dit advies van rapporteur Hella Hunger-Löper wordt in april 2016 in de plenaire vergadering behandeld. In dit vervolgadvies wordt rekening gehouden met recente ontwikkelingen en wordt kritisch gekeken of de geformuleerde doelstellingen in het advies van Bas Verkerk kunnen worden gerealiseerd.

Amsterdam

Tijdens de informele Raadsbijeenkomst van ministers voor stedelijke ontwikkeling op 30 mei 2016 in Amsterdam moeten vier partnerschappen – op de thema's: huisvesting, stedelijke armoede, luchtkwaliteit en migratie – officieel van start gaan met de goedkeuring van het Pact van Amsterdam. Een prima ontwikkeling op weg naar een echte stedelijke agenda voor de EU.

Toch is dit initiatief niet genoeg om tot een echte urban mainstreaming te komen. De betrokkenheid van het directoraat-generaal Regionaal beleid en stadsontwikkeling is op zich te prijzen, maar het zijn de andere DG's die beleid en wetgeving maken. Het is de vraag in hoeverre de relevante directoraten-generaal van de Commissie bij de vier partnerschappen aansluiten. Daarbij is het niet alleen de Commissie die haar werkmethode moet aanpassen; ook binnen het Parlement en de Raad moet het belang van steden en hun bijdrage aan het realiseren van EU-doelstellingen beter voor het voetlicht komen.

Het debat gaat door

Het CvdR zet met steun van andere betrokkenen als Eurocities en CEMR het debat over de EU urban agenda voort. Op 30 mei 2016 zal het CvdR in Amsterdam een EU Urban Agenda Forum organiseren. Dit is noodzakelijk. Ondanks diverse oproepen heeft de Europese Commissie nog geen urban agenda aangekondigd. Het pleidooi voor een Witboek blijft daarom van kracht. Willen we als EU de steden en stedelijke gebieden in hun kracht plaatsen, dan dienen zij met alle beleidsinstrumenten die de EU heeft gefaciliteerd te worden.

Dubbelinterview met de voorzitters van VNG en IPO

Jan van Zanen

is sinds 1990 actief in het lokaal bestuur, eerst als gemeenteraadslid en daarna als wethouder in Utrecht. Sinds 1 juli 2005 bekleedt hij het ambt van burgemeester. Van Zanen was bijna negen jaar burgemeester van Amstelveen toen hij op 1 januari 2014 burgemeester van Utrecht werd. Sinds 3 juni 2015 is Jan van Zanen tevens voorzitter van de VNG

Ank Bijleveld-Schouten

begon haar bestuurlijke loopbaan als gemeenteraadslid in 1986 tot ze drie jaar later lid werd van de Tweede Kamer. In 2001 werd Bijleveld burgemeester van de gemeente Hof van Twente maar in 2007 keerde ze terug naar Den Haag om staatssecretaris van Binnenlandse Zaken te worden. Zij is sinds 1 januari 2011 Commissaris van de Koning in de provincie Overijssel. Ank Bijleveld is daarnaast op 1 januari 2016 voorzitter van het IPO geworden

Nederlandse delegatie

De Nederlandse delegatie in het Comité van de Regio's (CvdR) bestaat uit 24 leden. De helft is voorgedragen door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de andere helft komt via het Interprovinciaal Overleg (IPO). Een gesprek met de voorzitters van deze twee organisaties; Jan van Zanen (VNG) en Ank Bijleveld-Schouten (IPO).

Om decentrale belangen optimaal te kunnen vertegenwoordigen in Europa zet Nederland twee bestuurslagen in die zitting hebben binnen het CvdR: de gemeentelijke en de provinciale. Hoe is de rolverdeling in Nederland zelf? Jan van Zanen: 'De gemeenten hebben hun rol dicht bij de inwoners. Wij zijn het eerste loket als het gaat om wonen, openbare voorzieningen, werk en inkomen, zorg en welzijn.' Ank Bijleveld: 'De provincies zijn er voor bovenlokale vragen. Denk bijvoorbeeld aan regionale economische ontwikkeling, de inrichting van onze omgeving, waterbeheer en windenergie maar ook aan regionale bereikbaarheid en natuurbeleid.'

Rol VNG

Beide voorzitters voelen zich in hun eigen organisatie als een vis in het water. Van Zanen: ‘Ik ken de VNG al heel lang. De VNG behartigt de belangen van de 390 gemeenten in Den Haag en Brussel en ondersteunt gemeenten in de uitvoering van hun taken. Toen ik nog raadslid was, maakte ik graag gebruik van hun diensten, de VNG heeft veel kennis in huis. Zo word je als gemeente ondersteund aan de voorkant van nieuwe wetgeving en bij juridische kwesties. Je kunt ook gebruik maken van modelverordeningen, bijvoorbeeld bij het maken van plaatselijke verordeningen. Maar de belangrijkste rol van de VNG is de platformfunctie waardoor de leden hun kennis en ervaringen met elkaar kunnen delen zodat ze van elkaar kunnen leren. De website waarstaatjegemeente.nl laat zien hoe gemeenten ten opzichte van elkaar presteren, bijvoorbeeld op het gebied van zorgtaken. Benchmarking kan heel nuttig zijn om je eigen prestaties te vergroten.’

Nederland telt 390 gemeenten, en ze zijn allemaal lid van de VNG. Van Zanen: ‘Ik vond het een grote eer om voorgedragen te worden als nieuwe voorzitter. Niet alleen kleinere gemeenten hebben baat bij de vereniging. Ook de (middel)grote steden maken dankbaar gebruik van onze helpdesk die de meest uiteenlopende vragen beantwoordt. Van het organiseren van verkiezingen tot de regels voor het afsteken van vuurwerk.’

Rol IPO

Ank Bijleveld is op 1 januari van dit jaar benoemd tot voorzitter van het IPO. Als commissaris van de Koning adviseerde zij het IPO al enige jaren over binnenlands bestuur. Nu staat ze aan het roer van de organisatie die de belangen behartigt van alle twaalf provincies in Nederland. Bijleveld: ‘De provincies vormen een zelfstandige bestuurslaag met ieder een eigen volksvertegenwoordiging dat eigen afwegingen maakt. Ik vind het een interessante maar vooral ook belangrijke bestuurslaag. Provinciebesturen denken na over de toekomst en nemen belangrijke besluiten die van invloed zijn op de directe woon- en werkomgeving.’

Toch weten veel Nederlanders niet goed wat de provincie doet. Bijleveld beschouwt dat als een stil compliment. ‘Wij zwemmen veel zonder te spetteren, het betekent dat we de zaken goed regelen. Het IPO opereert op een smalle, betekenisvolle agenda. Natuurlijk spelen in Groningen soms andere kwesties dan in bijvoorbeeld Zuid-Holland, maar op een aantal terreinen delen we dezelfde belangen. Windenergie hebben we bijvoorbeeld gemeenschappelijk aangepakt. Maar ook natuurbeleid, een kerntaak die vier jaar geleden is gedecentraliseerd van rijksoverheid naar provincies. Hoe houd je het platteland vitaal en hoe voorzie je in aantrekkelijke recreatiegebieden maar zorg je tegelijk voor een verantwoord natuurbeleid? Daar hebben we gezamenlijk stevig over onderhandeld, dat komt goed voor elkaar. Ons netwerk spreidt zich uit tot in het kabinet, ons parlement, Europa, maar ook de vele maatschappelijke organisaties. Daardoor kunnen we actief kennis uitwisselen.’

Beleidsruimte

De Nederlandse afvaardiging in het CvdR laat het geluid van Nederlandse gemeenten en provincies horen in Brussel. En dat geluid is in de meeste gevallen een roep om ruimte. Van Zanen: ‘Ieder land heeft zijn eigen manier om problemen op te lossen en de samenleving te organiseren. In Nederland is de laatste tien jaar een beweging op gang gekomen waarbij steeds meer taken en verantwoordelijkheden op lokaal niveau zijn komen te liggen. De Rijksoverheid faciliteert en biedt de gemeenten de ruimte om samen met hun inwoners zaken te regelen.’

Een mooi voorbeeld vindt hij de recente decentralisatie van zorg en welzijn. ‘Tien jaar geleden was dat een doolhof. Nu ligt het bij de gemeente. Wij kennen onze inwoners en zij kennen ons. Eén lokaal loket regelt alles en behoudt het overzicht. Vroeger wisten verschillende hulpverleners binnen één multi probleemgezin niet van elkaar wat ze deden. Nu is er één coördinator die de verschillende zorgvragen met elkaar verbindt. De essentie is dat de gemeente mensen ondersteuning biedt om het zelf te kunnen doen.’

Hij voorziet dat over tien jaar nog meer wordt uitgegaan van de eigen kracht van inwoners en dat lokale overheden vooral een coördinerende functie zullen hebben. ‘We zien meer en meer maatschappelijke initiatieven vanuit de bevolking zelf ontstaan. Gemeenten zullen partnerschappen aangaan zodat er mengvormen komen van overheid, inwoners en ondernemers, ik denk aan buurthuizen, sportcomplexen.

Daar willen we de ruimte voor bieden. Dan heb je liever geen knellende regels uit Brussel die dat onmogelijk maken.'

Ook provincies vragen om beleidsruimte. Bijleveld: 'Een van onze nieuwe kerntaken is de regionale economische ontwikkeling nu het rijk deze taak heeft losgelaten. Ik vind dat logisch; wij kennen de regionale (arbeids)markt en zorgen ervoor dat onderwijsprojecten hierop aansluiten. Wij zijn ook heel tevreden over de nieuwe Omgevingswet die volgend jaar ingaat. Honderden oude wetten zijn opgeruimd, daardoor hebben we meer bewegingsruimte gekregen en kunnen we integraal kijken naar gebiedsontwikkeling. Regionale overheden krijgen ook steeds meer uitvoeringstaken. Regelgeving uit Brussel heeft daar direct invloed op, bijvoorbeeld als het gaat om aanbestedingsprocedures. Daarom is het belangrijk dat wij daarbij betrokken worden.'

Samenwerking in Europa

Nederlandse steden, dorpen en provincies zitten elkaar niet in de weg, benadrukken beide voorzitters. Van Zanen: 'We zoeken elkaar juist op. Onze inwoners willen helemaal niet lastiggevallen worden met grenzen. Ze willen gewoon geholpen worden.'

Hij spreekt van kruisbestuivingen: samen kijken naar wat nodig is, of het nu gaat om recreatiegebieden voor stedelingen of het realiseren van banen. Bijleveld is het roerend eens. ‘De kerntaken van provincies staan omschreven in het IPO Kompas 2020, te vinden op www.kompas2020.nl. We kijken opgavegericht en betrekken daarin gemeenten en rijk. Dat sluit helemaal aan bij deze tijd.’

Ze zoeken elkaar op, en juist in Brussel hebben de VNG en het IPO elkaar gevonden in de urban agenda. Van Zanen: ‘Stedelijke regio’s worden stedelijke metropoolgebieden. Die kun je niet los zien van hun omgeving.’ Bijleveld: ‘Wij willen klimaat actieve steden ontwikkelen. Als het gaat om milieu dan bevinden alle landen in Europa zich op een gelijk speelveld.’

Beide voorzitters vinden dat de EU kaderstellend moet zijn en zich minder met uitvoeringsregels moet bezighouden. ‘Het better regulation beleid van Eurocommissaris Frans Timmermans spreekt ons bijzonder aan. Niet per sé minder Europese regels maar wel betere.’

Europees recht en decentrale overheden: Kenniscentrum Europa decentraal helpt!

Europees recht raakt veel beleidsterreinen waarop lokale en regionale overheden actief zijn. Het is bijvoorbeeld van toepassing op het stimuleren van innovatie bij het besteden van een Europese subsidie, op breedband en op het verzamelen en beheren van persoonsgegevens.

Lokaal en regionaal, daar gebeurt het

Europees recht en beleid wordt, na implementatie in nationale regelgeving, veelal uitgevoerd op lokaal en regionaal niveau. Dit brengt veel vragen met zich mee. Het Nederlandse kenniscentrum Europa decentraal, gevestigd in het gebouw van de Vereniging der Nederlandse Gemeenten, helpt alle lokale en regionale overheden bij de correcte uitvoering van deze Europese wet- en regelgeving. ‘Hiermee helpt het kenniscentrum niet alleen financiële risico’s te voorkomen en administratieve lasten te verlagen, maar ook om de kansen die het Europees recht wel degelijk biedt, te benutten’, stelt Fenna Beekmans, directeur Europa decentraal: ‘Zo functioneert het kenniscentrum als de ‘eerstehulppost’ in Nederland voor vragen over het Europees recht.’

Waar raakt het Europees recht de lokale en regionale overheid?

Herkent u de volgende vragen: moet bij het verlenen van een lening aan een museum voor de aankoop van een kunstwerk rekening gehouden worden met de Europese staatssteunregels? Kunnen de Europese staatssteun- en aanbestedingsregels meehelpen bij het stimuleren van innovatie? Het Europees recht raakt de lokale overheid ook bij onderwerpen als privacy, milieu en infrastructuur. Ook herkent u vast het probleem dat hele bouwprojecten stil gelegd moeten worden vanwege het beschermen van een bedreigde diersoort, bijvoorbeeld de hamster.

Voor wie werkt Europa decentraal?

Iedere medewerker van de Nederlandse lokale en regionale overheid die het Europees recht en beleid in de praktijk tegenkomt, kan met vragen terecht bij kenniscentrum Europa decentraal. ‘Europa decentraal is belangrijk voor alle decentrale overheden’ stelt Rob Jonkman, wethouder gemeente Opsterland, bestuurslid Europa decentraal en lid van het Comité van de Regio’s. ‘Het kenniscentrum biedt een laagdrempelige mogelijkheid voor decentrale overheden om kennis over het Europees recht te vergroten en ondersteuning te krijgen bij de toepassing van het complexe Europees recht en beleid.’

Foto 123rf.com, yellowpaul

Hoe doet Europa decentraal dit?

Met de voor iedereen toegankelijke website www.europadecentraal.nl met praktijkgerichte informatie, de wekelijkse nieuwsbrief 'de Europese Ster', het organiseren van bijeenkomsten en het schrijven van publicaties, vergroot Europa decentraal de kennis, expertise en de juiste toepassing van het Europees recht. Bovendien geeft de helpdesk van het kenniscentrum alle medewerkers van regionale en lokale overheden de mogelijkheid om vragen over het Europees recht te stellen. Fenna Beekmans: 'we ontvangen jaarlijks ongeveer 1000 vragen van (decentrale) overheden over het toepassen van Europese wet- en regelgeving in onze helpdesk.'

Kansen benutten

Het kenniscentrum wil toegankelijk, onafhankelijk en laagdrempelig zijn. Inmiddels zijn er meer dan 12.000 Europeesrechtelijke vraagstukken behandeld. Deze zijn allemaal opgeslagen in een database. 'Door de bundeling van Europese kennis en de uitvoeringservaring kunnen knelpunten in de wet- en regelgeving door Europa decentraal gesignaleerd worden.' zegt Rob Jonkman. 'Door monitoring van praktische vraagstukken over Europese wet- en regelgeving over een lange periode, kunnen de pijnpunten eruit gehaald worden. Zo dragen we met zijn allen bij aan een betere werking van het Europees recht.'

Europees recht en beleid goed toepassen en daarmee kansen benutten en financiële en praktische problemen voorkomen? Europa decentraal helpt de regionale en lokale overheid.

Website:
www.europadecentraal.nl

Meer informatie:
info@europadecentraal.nl

Kenniscentrum Europa decentraal is in 2002 opgericht door de Nederlandse koepelorganisaties, het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de Unie van Waterschappen (UvW) en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Als shared service centre werkt zij onafhankelijk voor de lokale en regionale overheid.

Agenda van bijeenkomsten in 2016

Februari

10-11
Plenaire zitting
Officiële receptie van de Nederlandse delegatie
Brussel – Europees Comité van de Regio's

11
Seminar over "Toekomst van het Europees Investeringsbeleid"
Den Haag - Huis van de Nederlandse Provincies

Maart

17
Seminar over "Samenwerken over grenzen heen"
Brussel - Huis van de Nederlandse Provincies

April

7-8
Plenaire zitting
Brussel – Europees Comité van de Regio's

21
Seminar over "EFSI-projecten"
Brussel - Huis van de Nederlandse Provincies

De bijeenkomst van EU hoofdstedelijke burgemeesters over de Urban Agenda
Amsterdam – gemeente Amsterdam

19
Seminar over "Slimme mobiliteit en duurzame infrastructuur"
Brussel - Huis van de Nederlandse Provincies

30
Externe Bureauvergadering
Brussel – Europees Comité van de Regio's

Mei

Het CvdR-Forum over de EU-Urban Agenda
Amsterdam – Europees Comité van de Regio's

Informele ministeriële bijeenkomst over de Urban Agenda
Amsterdam – Ministerie van Binnenlandse Zaken

Manifestatie van Europese stadmakers over de Urban Agenda
Amsterdam - Pakhuis de Zwijger

2
Seminar over "Europese koplopers in de energietransitie: dankzij of desondanks het EU-Energiebeleid?"
Brussel - Huis van de Nederlandse Provinciess

Juni

2-3
Externe fractievergadering van de Europese Conservatieven en Reformisten fractie
Opsterland en Groningen - Europees Comité van de Regio's (ECR fractie)

15-16
Plenaire zitting
Brussel – Europees Comité van de Regio's

Contactgegevens

1. Europees Comité van de Regio's

Rue Belliard 99-101
B-1040 Brussel
België

www.cor.europa.eu

2. Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging bij de EU

Avenue de Cortenbergh 4-10
1040 Brussels
België

www.eu.nlvertegenwoordiging.org

3. Nederlandse Vertegenwoordigingen van gemeenten en provincies

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
Nederland

www.vng.nl

Interprovinciaal Overleg

Herengracht 23
2511 EG Den Haag
Nederland

www.ipo.nl

Huis van de Nederlandse Provincies

Trierstraat 59-61
B-1040 Brussel
België

www.nl-prov.eu

4. Vertegenwoordiging van de Europese Commissie in Nederland

Korte Vijverberg 5-6
2513 AB Den Haag
Nederland

www.ec.europa/netherlands/

5. Informatiebureau van het Europees Parlement in Nederland

Korte Vijverberg 6
2513 AB Den Haag
Nederland

www.europeesparlement.nl

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Interprovinciaal Overleg

www.facebook.com/committee.of.the.regions

@EU_CoR

www.cor.europa.eu

Januari 2016

Geproduceerd door het Directoraat Communicatie
Rue Belliard/Belliardstraat 101 | 1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

cdr_2738